

Az a Robotzsaru

Végre valami újra lenne szükség, akár krimi vagy horror, vagy „szkifi”. A *Robotzsaruban* kicsit ötvöződik mindez. Kétezer táján járunk. A táj mai. Mindenütt erőszak, de főleg Detroitban, ahol a film történik. Murphy-nek nincs sok szerencséje, mert egy akció során lelövik, s Morton, a nagyszemű konstruktor, agyából és belső szerveiből egy mindig szolgálra kész zsarut konstruál, robot képében. Gondolom, ez az ötlet sem fogja meglepni a nézőt, mert már beledözhett abba a világba, ahol a robot és az ember mindenre elszánt tökélyel kiegészíti egymást. Itt is erről van szó. A Robotzsaru alapvető instrukciói: 1. Szolgálja az emberek bizalmát, 2. Fenntartja a törvényt, 3. Védi az ártatlanságokat, 4. Titkosan végzi munkáját. Mindez minden mesének erkölcsi alapja lehet, de nehéz elképzelni, hogy ez valakit egy film elkészítésére inspiráljon.

Nyilván nem is erről van szó, hanem a *filmüztet* egy termékéről, mely a félelem és izgalom mellett egyetemesen nemigen ér el.

P. Sz.

Tv-fórum

A Magyar Televízió Szegedi Stúdiója fórumműsort rendez 1989. szeptember 11-én a Dél-alföldi magazinban: az adás vendégei elméleti és gyakorlati jogászok lesznek, akik első sorban a bírói és ügyészi függetlenség, az igazságszolgáltatás szervezete, alkalmas-

Új film

Vagyis *szauna helyett* lehetne ajánlani.

A film szerint a közeli jövőben járunk, amikor már Dél-Afrikának is van atombombája. Nos, felteszem a kérdést: ha felelősen gondolkodó fiatalságot akarunk, akkor a szórakoztatás keretén belül efféle zagya útmutatásban miért részesítjük őket?

Ez az „alkotás” rendkívül felelőtlen egy nagyon fontos mozzanatban, s ez a hibája minden hasonló ötlet alapján gyártott filmnek. A néző igazságra szomjúhozó öntudatát, és minden pozitívnak nevezhető erkölcsi normát összeköt a gyilkosság, a gyilkolás tényével, ami ezáltal elfogadható cselekedetként szerepel. Elpazarolt és már ezerszer kilőtt fordulatokon izgulhatnak a nézők. Ha lesz kedvük. És ha izgulósak. Csupán azoknak ajánlhatom ezt a filmet, akik a legfergetegesebb és vérengzősebb jeleneteken is nagyon mélyen tudnak aludni.

P. Sz.

Morvai referenciakazánja a SZOTE-n

Egy égető gonddal kevesebb...

Évente 1 millió műanyagfecskendő, 2 millió tű, 170 ezer darab katéter, 238 ezer transzfúzióskészlet, 790 tonna kötszer, 26 tonna mosó-fertőtlenítő, 12 tonna műanyagfólia, 3,2 tonna megszült placenta és 20 tonna állati hulla. Csak a legnagyobb tételeket számba véve is, riasztó a tény: ekkora tömegű veszélyes hulladék keletkezik egy-egy évben a SZOTE klinikáinak, intézményeinek tevékenysége nyomán.

Ha ehhez hozzátesszük, hogy alig két évvel ezelőtt még — az állati hullák kivételével — mindezeket a mérget okádó, fertőzést terjesztő anyagokat ugyanúgy szállították a városszéli szemétteltelepekre, mint az utcai kukák hordalékait, akkor már hátborzongatóan félelmetes a jelenség. Ha a borzalmat fokozni akarjuk, gondoljuk végig, mit jelentett évtizedeken át a Tisza-part másfél kilométeres szakaszán, jöszerevel a város szívében, a guberálók, az injekciót tűk után kutatók szabad prédájául hagyott, tártongó konténerekben tárolt életveszélyes hulladék?

*

Négy éve először, hogy a SZOTE gazdasági főigazgatója, Szócs Lajos e számadatakkal és tényekkel próbálta riogatni a városatyákat, beláttatni igyekezvén velük: a város összefogására van szükség az elodázhatalatlan beruházás, egy nagy teljesítményű, speciálisan az egészségügyben keletkező, veszélyes hulladék megsemmisítését szolgáló égető létesítéséhez. Akkor szóbeli ígéretet kapott az anyagi támogatásra. Mire az égetőkazán terve meglett, a tanács támogatás erkölcsivé szelődött. Jöllehet ekkora mennyiségű és ekkora veszélyeket rejtő szennytől megszabadulni az egész város léteke.

Az eddigi „megoldások” legfeljebb a megsemmisítésre való törekvésnek nevezhetők. Eddig a kísérleti állapotok tényméit a Fehérje Melléktermék Értékesítő

Vállalathoz szállították az állati tápok készítéséhez. A használt oldószer, a folyékony veszélyes fél országot „beutazva” jutottak egykor Budapestre, később Vádra, és a legutóbbi időben Szombathelyre. A szilárd hulladék pedig a város környéké-

A Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási, valamint a Szociális és Egészségügyi Minisztérium közösen létrehozott országos bizottságának elnöke, Dész Illés, a SZOTE Közegészségügyi és Járványügyi Intézetének igazgatója. A szegedi professzort kérték fel arra, hogy dolgozzon ki elvi iránymutatást az egészségügyi intézmények „termelte” hulladékok gyűjtését, raktározását, szállítását, osztályozását és megsemmisítésének módját szabályozandó. A 80 oldalas tanulmány már elkészült. A sokszorosítás után valamennyi magyar egészségügyi intézmény az e tanulmányban foglalt irányelveknek megfelelően kell, hogy megszervezze a veszélyes hulladékok környezetkímélő megsemmisítését. A kérdés szakértője tehát Dész professzor, ezért kérdeztem véleményét a Morvai-féle hulladékégető kazánról.

— A kazán paraméterei lényegesen jobbakként, mint amit a magyar szabvány előír. A hulladék megsemmisítése során a füstbe kerülő szennyezőanyag mindössze körülbelül 0,1 százaléka a megengedett határértéknek. De felhozhatom példának a kén-dioxid adatait is. A szabvány szerint megengedett érték 40 kilogramm per óra, a Morvai-féle kazáné 0,057. További pozitívumai: a kazán igen nagy kapacitású, minden szilárd hulladék, illetve állati tetem égetésére — és ami a fő: a műanyagok égetésére is — alkalmas. A kazán termelte gőz pedig az egyetem energiahálózatába „építhető”.

— Ez a kazán sem képes azonban a folyékony veszélyes anyagok megsemmisítésére.

— Morvaiék most kísérleteznek egy olyan porlasztó megalkotásával, amely képes a veszélyes oldatok megsemmisítésére is. Eddig minden jel arra mutat, sikerül ezt is megoldaniuk.

— Úgy tudom, jó néhány külföldi országban szeliktálják a veszélyes hulladékokat. Külön gyűjtik és tárolják az üveget, a papírt a többi hulladéktól. Az ön által kidolgozott irányelvek között szerepel-e ez a követelmény?

— Igen, hiszen a hulladékkezelés szelektív módja a korszerű, csak hát ennek gyakorlati megvalósításához anyagilag érdekeltté kellene tenni az egészségügyben dolgozó személyzetet.

— A kommunális hulladéktól azért elkülönülnek az egészségügyben keletkezett egyéb veszélyes anyagokat?

— Természetesen. Külön e célra lesznek konténerek. Ezeket emberi kéz érintése nélkül szállítják a kazánba, ahol a veszélyes hulladék elégetését követően feltöltlenítik, és így kerülnek majd vissza ismét átlomáshelyükre.

— A kazán üzemkezdésének időpontja igen közeli.

— Az egyetem mosodája melletti, leendő égetőmű betonalapzata már készen áll. Napokon belül — szeptember 15-e a határidő — érkezik a kazán. A beszerelést követően Morvai vállalta, hogy emberei három hónapig ittmaradnak, és betanítják a mi dolgozóinkat. A hulladékégető tehát néhány héten belül már működik.

— Egyik pozitívként említette, hogy a kazán nagy kapacitású. Ezek szerint nemcsak az egyetem kiszolgálására lesz alkalmas.

— Gond nélkül felvállalhatnánk a városi kórház, a deszki tudógonozó, a vásárhelyi kórház veszélyes hulladékainak égetését is. Az a tény pedig, miszerint Morvai Ferenc a szegedi orvosegyetem égetőkazánját szánja referenciára, mintkazánnak külföldi — potenciális vásárló — partnerei számára, igazi garancia a megbízhatóságra, a korszerűsége.

Kalocsai Katalin

IX. dél-alföldi fotószalon

A szentesi művelődési központ fotóköre idén októberben rendezi meg a IX. dél-alföldi fotószalont. A kiállításon részt vehet minden Bács-Kiskun, Békés és Csongrád megyében élő, dolgozó amatőr vagy hivatásos fotós. A pályázatra beküldhető képek témája és száma kötetlen. A beküldendő képek hosszabbik oldala legalább 40 centiméter, színes képeknél és sorozatnál legalább 24 centiméter kell legyen. A képekhez kísérőjegyzéket kérnek mellékelni. A képek hátoldalán a rendezők kéri feltüntetni a kép címét, a szerző nevét, lakáscímét, kör-, klub-, vagy alkotócsoporthoz tartozását. A kiállításon több egyéni pénz-, díj- és tárgyjutalom, valamint körök részére egy kollekciódíj nyerhető el. A kollekciódíjjal jutalmazott kör munkáiból 1990. első felében kamarakiállítás rendeznek a szentesi művelődési központban. A pályázatra a képeket postai úton való visszaküldésre is alkalmas csomagolásban küldjék az alkotók a következő címre: Szentesi Művelődési Központ, 6600 Szentes, Tóth József utca 10–14 sz. Beküldési határidő: szeptember 25. A kiállítás október 8-tól november 20-ig tart majd nyitva.

Oktatás — tíz nyelven

Szeptember 11-től, hétfőtől iratkozhatnak be a JATE Szabadegyetem Progress Nyelviskolájába azok, akik az angol, francia, német, olasz, orosz, román, spanyol, szerbhorvát, lengyel — és a magyar nyelvet szeretnék elsajátítani. Az utóbbi lehetőséget azoknak kínálják, akik magyar nyelvközösségben kívánnak élni, de nyelvünket még nem beszélik.

Indulnak állami nyelvvizsgára és felvételre előkészítő tanfolyamok, sőt a nyelvvizsgák januári időszaka előtt speciális, 40 órás felkészítő tanfolyam is lesz.

Az oktatás kezdő, középhaladó és haladó szinten folyik. Már a legkisebbeket is tanítják olyan óvodai pedagógusok, akik nyelvviszsgálattal rendelkeznek. Működnek általános iskolákba kihelyezett csoportok, és igény szerint munkahelyeken is vállalnak nyelvtanítást, alkalmazkodva a dolgozók időbeosztásához. Az iskolás korú gyerekek nyelvtáborokban gyarapíthatják ezirányú ismereteiket.

Nem lényegtelen szempont, hogy a legmagasabb óradíj is csak 28 forint. A nyelvviskolába az Április 4. útja 4. szám alatt lehet beiratkozni. Telefon: 10-129.

Új videokazetták

A Belvárosi mozi hétfőn megnyitja videokölcsönzőjébe új videokazetták érkeztek. A MOKEP moziban nemigen látható 29 darab Columbia filmje. Köztük házi használatra ajánlható bőséges erőltatva dústott filmek, ezenkívül például az Aranyoskám, a Bosszúvágy II., a Szélid motorosok. Akik több is érdekel, nézze meg a Belvárosi mozi videokölcsönzőjében.

Szeptemberi folyóiratszemle Tiszatáj

Három igen fontos írás olvasható a szeptemberi *Tiszatájban*. Tamás: *Aron Szülőföldem* című utleírását e számtól kezdte közölni a lap. A régi időkben bizony élt még olyan miniszterelnökök, aki nemcsak olvasott mai irodalmat, hanem meg is becsülte. Így történt, hogy Vaida Sándor miniszterelnök tisztelete jeléül három erdélyi magyar írónak, köztük Tamási Aronnak első osztályú vasúti szabadjegyet adott, egész esztendőre szóló. Tamási tehát elindult, hogy ingyen „béjárja” szülőföldjét, beváltva egyúttal régtől hangoztatott tervét, miszerint egy hazai utleírás lesz a legközelebbi könyve. Olvasom ezt a gyönyörű nyelven megírt könyvet, melyet újra és újra áthat a bölcs és érzékeny tolerancia s közben mégis keserűség fog el, hogy akkor még születhettek ilyen mondatok: „Mert hirtelen világossá teszi, hogy nincsen veszély: nem az amerikai vad mezőkön vagyunk, hanem kies és biztonságos országunkban.”

Csoóri Sándor ez év áprilisában a Protestáns Magyar Szabadegyetem bécsi nyitóelőadásán arra a kérdésre kereste a választ: „Mi a magyar ma?” Az elmúlt harminc év egyik leg súlyosabb bűne, hogy kitalálták ebből a népből a kezdeményező erőt. Régtől tudjuk, hogy *Dániában* élünk, hogy a magyar *hamleti nép*, „mely Mohács óta a lenni és nem lenni monológját ismételi...” Csoóri Sándor azt mondja, hogy a magyarság új léthelyzetbe

került. Rá kellett döbbennie, hogy fizikai erő többé nem lehet, ám szellemi igen. Sőt! Csak példával hódíthat, önmaga újrachódításával.

Kováts Zoltán, a tanárképző főiskola történésze, a demográfia sokat türt kutatója adatokkal igazolja

Kincskereső

Azokban az években, amikor Erdéllyel, a romániai magyarság sorsával kimondva-kimondatlanul tilos volt foglalkozni a magyarországi sajtóban, két szegedi folyóirat — a „fel-nőt” Tiszatáj és a „gyermek” Kincskereső — rendszeresen közölte klasszikus és mai erdélyi írók, költők műveit (nem feledkezve meg a jugoszláviai és szlovákiai magyar irodalomról sem). Nem előzmény nélküli tehát a szeptemberi szám Erdély-összeállítás: Kányádi Sándor, Dsida Jenő verseivel, Tamási Aron, Sütő András elbeszéléseivel eddig is találkozhattak a folyóirat olvasói. Ami műveiknek szomorú aktualitást ad, az a fokozódó zsarnokság, amely elől ezek menekültek már az anyaországba. Krúdy Gyula: Túl a Királyhágón című útirajza, mai költők: Balla D. Károly, Baka István és Kiss Dénes erdélyi témájú versei is e számunkra különösen kedves vidék és népe iránti szeretetről, aggodalomról vallanak.

Új rovatot indít a Kincskereső: ezentúl „Így írunk mi” címmel minden számában bemutat egy vagy több

ama hivatalos álláspont tarthatatlanságát, mely szerint ő teljesen félretájékoztatja a közvéleményt alapvető demográfiai kérdésekben. A KSH demográfus szakértői 2000-re 282 ezres, Kováts Zoltán 593 ezres foggyással számol, ha nem születnek „olyan intézkedések, melyek megváltoztatják a régóta érvényesülő negatív tendenciákat”.

Dal.

vers- vagy prózaíró gyermekét. Ezúttal a Kincskeresőtábor is megjárta budapesti Földváry Tamás és az előszállási Pribék Katalin verseit, valamint a szegedi Matuszka Tamás írását, mely nem véletlenül következik az Erdély-összeállítás után: témája egy brassói diák politikai öngyilkossága.

A „Nevető irodalomóra”-ban Nagy Lajos „állatrajza”, az elefánt olvasható. Új sorozat indul, az „Időutazók klubja”. Ebben az 1838-as pesti árvíz hőseit mutatja be Jókai Mór (Részlet a Kárpáthy Zoltánból). Ezentúl lesz levelezési rovat is („Ami a szívedet nyomja”), melyben Janikovszky Éva válaszol majd a gyerekeknek. A kiváló író nő egyik „Az úgy volt...”-ját is megtaláljuk a lapban.

A szeptemberi szám költői — a felsoroltakon kívül — Markó Béla, Czeglő Zoltán, Darvasi László, Donkó László és Szepesi Attila. A fantasztikumot Lem humoros sci-fije képviseli, az illusztrátorok: Würtz Ádám, Réber László. A Kincskereső kislalériája Buday Györgyöt mutatja be.